

Dinsdag 14 december 1915 – ochtendeditie

Onderscheidingen in het Belgische leger.

Wij ontlenen aan De (Belgische) Legerbode:

Benoemd tot: Ridder in de Leopoldsorde: De aalmoezenier Vanneste; de Keuster, sergeant, infanterie; P. Collé, soldaat, infanterie; S. Brandelet, 1e sergeant-majoor, infanterie.

Ridders in de Kroonorde: J. B. Minnebo, soldaat, infanterie; A. Adam, soldaat, infanterie; Z. de Buisseret, hulpgeneesheer: E. Hanton, hulponderluitenant, infanterie; J. Rohrs, luitenant, artillerie; Haine, luitenant, infanterie.

Ridders in de Orde van Leopold II: A. Cattebeke, adjudant, infanterie; H. Guisset, korporaal, infanterie; Delbart, sergeant, infanterie; P. Tibaux en E. Custiaux, soldaten, infanterie; L. Givair, korporaal, infanterie.

Het militair ereteken der 2^e klasse: K. Schoonbaert, soldaat, cavalerie; J. D'Haes, J. Cool, A. Gulentops, L. Picat, F. Dieu, soldaten, infanterie; E. Borrens, korporaal, infanterie; K. Vandevoorde, soldaat, infanterie; A. Deman, korporaal, infanterie; J. Moeyaert en P. Blondeau, soldaten, infanterie; A. van Brussel, wachtmeester, gendarmerie; R. van Hemelryck, wachtmeester, V. K.; A. Franklemon, sergeant, mitrailleur; H. Baes en J. Barbiot, soldaten, infanterie; G. Vanderhaegen, soldaat, wielrijder, vrijwilliger, W. Desmet, soldaat, genie; A. Vuylsteke, soldaat, infanterie; T. de Kouckheer, infanterie; J. Verbeke, infanterie, E. Martin, infanterie; P. Nicolas, infanterie; L. Mantaux, korporaal, infanterie; O. Hautekiete, sergeant, infanterie; A. Queriat en J. Kellner, soldaten, infanterie; E. Gerard, wachtmeester 2^e klasse, gendarmerie; L. Baudry, infanterie; M. Dubernard, korporaal, infanterie; L. Verbaere, soldaat infanterie; P.

Jacobs, infanterie; F. Antrop, wielrijder; R. Housiau, korporaal, infanterie; F. Vandenberghe, infanterie; A. Ercicum; J. B. van Damme, infanterie; E. Hamels, infanterie, H. Debodinance, korporaal, infanterie; J. Leroy, soldaat, infanterie; A. Paule, infanterie; V. Koesela, korporaal, infanterie; F. Beulens, infanterie; U. Brochard, infanterie; E. Nouvelle, infanterie; J. Wuyts, infanterie; E. de Bruyne, infanterie; F. Noorts, infanterie; O. van den Broele, soldaat bij de zoeklichten; C. van Ackere, De Gieter, Vandevonder, R. Saelens, P. Engels, D. de Clercq, soldaten, infanterie; L. Colin, wachtmeester, artillerie; F. Reynaert, brigadier, V. K.; A. Debry, wachtmeester, cavalerie.

Werden bij dagorder van het leger vermeld: P. Bossu, korporaal, infanterie; C. Staes en R. van den Bosch, soldaten, infanterie; H. Massieu, sergeant, infanterie; F. Goebbels, onderluitenant, vliegenier, en baron M. de Crombrughe de Looringhe, onderluitenant, waarnemer van de vliegdienst; Eggermont, 1^e wachtmeester, gendarmerie.

Het Kruis van St.-Joris der 4^e klasse: Glineur, korporaal, infanterie; L. Lesuisse, korporaal, infanterie.

Belgische vluchtelingen.

In een nota naar aanleiding van het verslag over een suppletoire binnenlandse zakenbegroting 1914 (diversen) deelt de minister mede, dat pogingen om voor de vluchtelingen in België werk te vinden, niet zijn aangewend, omdat de bijzondere toestanden daar te lande het voor de Nederlandse regering niet mogelijk hebben gemaakt in die richting werkzaam te zijn. Echter wordt hier te lande zoveel doenlijk werk verschaft ten behoeve van de wederopbouw van België, terwijl ook op andere wijze getracht wordt lediggang te keren.

Dinsdag 14 december 1915 – avondeditie

Voor de gezinnen van geïnterneerden.

Uit Harderwijk meldt men ons:

Kapitein G. C. Beltman, gemachtigde van de commissie, benoemd door de minister van binnenlandse zaken, ter voorziening in de woningnood van de gezinnen der geïnterneerde Belgische militairen, heeft gisteren van de voormalige regeringscommissaris alle door deze reeds in het belang van de woningnood voor genoemde gezinnen opgerichte en bestelde zaken overgenomen. Voorts heeft hij, voorlopig voor één jaar, van een ingezetene een terrein gehuurd, groot 1 ½ ha, gelegen rechts van de grindweg naar Leuvenum, onder deze gemeente, op welk terrein vijf barakken zullen gebouwd worden, elk bestemd voor twintig gezinnen. Het door de regeringscommissaris aangevangen werk wordt vandaag op dezelfde voet voortgezet. Het gehele personeel, dat onder hem werkte, zal op dezelfde plaats en voorwaarden het werk hervatten. Aanvankelijk zullen er 18 woninkjes gebouwd worden, die bij zes stuks tegelijk naar verschillende interneringsdepots als model zullen worden gezonden. Wat het bouwterrein voor woninkjes aangaat, hiervoor zal vermoedelijk ook het voor dit doel door de gemeenteraad indertijd aan de regeringscommissaris in huur afgestane gedeelte van de gemeenteweide, aan de Stationsweg, in aanmerking komen.

Londen, 14 december. Een officieel bericht uit het Engelse hoofdkwartier in Frankrijk van gisteren zegt:

Heden hebben wij de stelling van de vijand ten oosten van Ieper en in de buurt van Frélinghien met kanonnen beschoten en een

mijnschacht van de vijand ten noorden van het kanaal van la Bassée met houwitsers.

Ontploffing in een kruitfabriek.

Havre, 11 december. Vanochtend is er in de werkplaatsen van de kruitfabriek der Belgische regering te Graille, een voorstad van Havre, waar granaten worden gevuld, een geweldige ontploffing geweest. Het werk was in volle gang. Behalve fabrieksgebouwen zijn nabijgelegen huizen van het werkliedenpersoneel vernield. Er zijn 110 doden, onder wie 103 Belgen, en ongeveer 1000 gewonden, waaronder velen licht.

Mijn bataljon voor Sint-Joris.

(24, 25 en 26 oktober 1914).

De Belgische commandant Jacoby deelt in De (Belgische) Legerbode het slot mede van het relaas van de lotgevallen van zijn bataljon:

Naar men weet, bewaakte het 2^e bataljon van het 6^e linie de 25^e in de morgen het kruispunt der banen Nieuwpoort-Sint-Joris en Nieuwpoort-Ramskapelle. Zijn rechtervleugel strekte zich uit tot de Noordvaart en zijn linkervleugel tot het IJzerkanaal.

Twee compagnies van het bataljon, de 3^e en de 4^e, lagen aan beide zijden van de baan van Sint-Joris, de twee andere, behalve een peloton van de 2^e, die de compagnie van kapitein Six, aan de Noordvaart versterkte, lagen in reserve achter het talud van de baan Nieuwpoort-Ramskapelle. Een compagnie Fransen was het 2^e bataljon komen versterken in de richting van de brug van de Noordvaart, waar een sectie mitrailleurs van het 5^e linie de uitweg bewaakte, en de twee boorden van de watervliet onder vuur hield.

Op dat ogenblik stonden het ganse 5^e linie en de twee andere bataljons van het 6^e achter ons, ter bewaking van de spoorbaan Nieuwpoort-Diksmuide.

Rond 8 uur 's morgens wordt een tegenaanval bevolen. Het is de beurt aan kapitein Six. Deze aanval zal plaats hebben onder de bescherming van de automitrailleur van luitenant Desmedt, die in volle vaart aankomt, als een ontstuimig paard, dat van woede en ongeduld snuift. Al schokkend slaat het stalen monster de baan in van Sint-Joris, de motorwagen bromt als een razende te midden van twee pelotons die "en tirailleur" hem links en rechts omringen. Weldra snort het gevaarte ten aanval vooruit, want men heeft uit Sint-Joris een lange rij Duitse wielrijders zien optrekken, die in volle snelheid naar Nieuwpoort trappen. Het schiet vooruit, laat de twee pelotons achter, bezaait de baan met kogels en drijft de aanrukkende vijandelijke compagnie uiteen.

Maar plots knettert een hevig geweervuur, en de auto wordt in zijn dolle vaart gestuit: de twee helpers van luitenant Desmedt zijn zwaar gekwetst, de luitenant zelf is lichtjes aan de hand getroffen. De vijandelijke tirailleurs, bij dit oponthoud, verlaten hun loopgraven, die zij daags tevoren bemachtigd hebben en stormen op de auto toe. Luitenant Desmedt is verplicht alleen zich vrij te maken, achteruit te rijden, ophouden te vuren en in onze linies terug te keren.

Hij komt voorbij de kruisweg terug met zijn bloedende lading; de twee gekwetsten hebben, links en rechts van de auto, zich aan de trede van het voertuig vastgeklampt: een van hen, een Engels dagbladschrijver, heeft de twee benen verbrijzeld.

Tegelijkertijd worden de twee pelotons van kapitein Six, die van hun steun beroofd zijn, heftig bestookt, en de gekwetste luitenant Baret blijft met verscheidene van zijn soldaten in de handen der Duitsers.

Luitenant Pirard kan zich enkel redden met onder een duiker der baan te gaan schuilen. Hij komt wat later, druipnat, in zijn compagnie terug.

Tenslotte wordt de vijandelijke tegenaanval bedwongen door het vuur van de andere compagnieën van het bataljon, en de aanvallers trekken op hun oude stellingen terug.

Rond 10 uur is de storm uitgewoed. Men gaat de gekwetsten opzoeken, en men vindt op de boord der baan een universitair badend in zijn bloed. Men draagt hem naar de verbandplaats. Hij vertelt dat een Duits officier, aan wie hij te drinken vroeg, hem ruw had toegesnuwd: "Ik geeft niet te drinken aan lieden die op ons vuren." Dit is wel, mof, uw "Kultur" onder haar menselijkste vorm. De zedenles van de wolf van de fabel, de zedenles van de verplichting zich als een lammetje te laten slachten.

Rond 11 uur begint het opnieuw te woeden. Het regent granaten van alle kaliber in de omgeving van het kruispunt, en achter ons, over Nieuwpoort. Wij herkennen de vuurbaan van de mijngranaten van de verpletteraars van de fortten van Antwerpen; zij komen als een auto aangesnord en de lucht trilt. Men vreest dat die monsters de bruggen gaan stuk schieten.

De beschieting houdt bij de valavond op. Wij zoeken ons kleine dekkingen te maken, want wij worden door een nieuw onheil bedreigd.

Ik maak mij boos tegen een soldaat die een huisdeur wil afhaken om een dekking voor zijn officier, zegt hij, te maken.

Weldra plast de regen. Men bibbert achter het talud, waarover de regen stroomt. Het plast!, het plast! ... en zwart is de nacht.

Plots knettert aan onze linkerkant, langs de kanten van Lombardsijde, waar de Fransen zijn, een ontploffing, en als bij toverslag bemerken wij de verlichting van een heerlijk maar schrikwekkend vuurwerk. Het zijn vuurpijlen van alle kleur, wel met duizenden. Wij kijken verbaasd toe. Wij vrezen dat de moffen de Fransen met lichtkogels hebben aangevallen, omdat men meteen een ongemeen lawaai van schroot hoort. Wij weten niet wat te denken over dit nieuw oorlogsgerief en wij vrezen dat de verraste, verschrikte en vooral verblinde Fransen zullen wijken.

Bij het opkomen van de dageraad, de 26^e oktober vernemen wij inderdaad dat de Franse troepen Lombardsijde hebben verlaten en dat het 2^e bataljon echelonswijze moet in aftocht trekken. Majoor Galhausen is gekwetst geworden en commandant Vanniesbecq voert nu bevel over het bataljon. Ik word opnieuw compagniecommandant en met de achterhoede gelast.

De moffen merken dat wij achteruit trekken, en laten al hun machinegeweren knetteren en ratelen.

Ik trek terug over de brug der Noordvaart, onder een kogelregen, die op de landhoofden der brug neerkomt. Twee van mijn soldaten worden door enkele verdwaalde kogels gewond.

Wij trekken over de spoorbaan Nieuwpoort-Diksmuide. Zij is door het 5^e linie bezet. Het 2^e bataljon sluit zich aan bij het regiment dat naar de grote steenbakkerij terugtrekt. Op de baan van Nieuwpoort naar Wulpen, worden wij tot staan gebracht en wij ontvangen kort daarop opdracht het 5^e linie aan de spoorbaan te gaan aflossen. Het is op die terugweg dat onderluitenant Mendiaux met zes van zijn manschappen werd gedood, op de hoogte van de steenbakkerij.

Le ventre de Bruxelles (KVdW).

Brussel, 5 December.

Het is eigenlijk niet veel minder dan een heldendaad; althans: het bewijs van een moed, die zelfs in deze tijd niet tot alledaagsheden behoort, en waar ik dan ook, bij gebrek aan beters, wel enige fierheid, benevens herinneringen die mij koude rillingen door de rug jagen, om draag. - Doch, oordeel zelf.

Zonder omwegen zal ik u zeggen, dat de gebeurtenis die ik hier kom te verhalen haar oorsprong vindt in een toestand, die ik niet aarzel economisch te noemen, aangezien hij betrekking houdt met de innigste roerselen van ons huishoudelijk bestaan: ik bedoel, hetgeen Rabelais "les choses de la gu ..." noemde, en die onder de oorlog wel enige wijzigingen hebben ondergaan. Ik wil zeggen, dat wij niet alles meer eten wat in vreedestijd de dagelijkse spijskaart vulde, of althans dat wij het verorberen in gewijzigde verhoudingen. De eetwaren van vroeger vindt men doorgaans op de markt en in de winkel op hun oude plaats terug. Komen zij op sommige tijden te ontbreken, dan zijn daar goede feeën die er voor zorgen, dat ogen, mond en neus er niet al te zeer aan ontwennen; en zo komt het, bijvoorbeeld, dat wij, na het een tijdlang te hebben gemist, weer wild op onze tafel hebben, - zonder trouwens goed te weten hoe onze verkoper er aan komt; hetgeen ik dan ook gemakshalve aan bovengemelde feeën toeschrijf. Maar bij dat gemak is er een groot ongemak: men kan wel zo goed als alles krijgen wat men wil, maar.... men betaalt er naar. - Ik zal daar niet in treden: ik heb u al zo dikwijls verteld van de hoge prijzen te Brussel, dat u wel zou gaan denken aan een geestelijke uitputting van mijnentwege ... die ik anders liefst zorgvuldig verborgen houd. Het zij voldoende te weten dat, bij verhoging van de levensstandaard met meer dan de helft, er van lieverlede verandering in onze keuken, gekomen is, voor velen in de hoeveelheid, voor de meesten in de hoedanigheid: zo bracht de duurte van het vlees (en hier wilde ik komen) een groter gebruik van

groente mee; de Brusselaar, anders geen vegetariër, is zich - gedwongen! - gaan wennen aan bladeren, knollen en andere plantaardige voedingsstoffen; met de gevolgen die gij uit mijn vorige brief aangaande de zwendelarij der boeren kent, maar die dan toch niet beletten, dat groente nog een boel goedkoper blijft dan vlees, - het enige waar het op aankomt.

Hoe Brussel nu aan die vermenigvuldigde hoeveelheid groente komt: ik heb er me van vergewist, en het maakt het onderwerp uit van deze hoogsteigen correspondentie.

Deze correspondentie: zij heeft mij anders moeite genoeg gekost. Want, plichtbewust en tevens wetenschappelijk secuur als ik ben aangelegd, heb ik mij in deze niet tevreden gesteld met de bevestiging: die groenten hebben wij van op het land, waar ze te onzen behoefte door deskundigen worden gekweekt, die men warmoezeniers pleegt te noemen. Deze al te gemakkelijke theorie heb ik willen toetsen aan de barre maar leerrijke praktijk, en het is van mijn bevindingen op dat gebied dat ik u de zuurverdiende vruchten aan kom brengen.

Want stel u nu vooral niet voor, dat het een verkwikkelijke studie is: zij drijft u immers werkelijkheden in, waarvan men de weerga alleen in nachtelijke loopgraven vindt. Ik druk op het nachtelijke van de vergelijking. Want wilt gij bij persoonlijke ondervinding iets komen te vernemen van de oorspronkelijke, de enige echte groentemarkt, waar hallen, winkels en venters zich rechtstreeks bij de voortbrengende boer komen approvianderen, en die in onvervalst Brussels 'de vruugmêt' heet, dan dient gij weerstand te kunnen bieden aan de verlokkingen van Morfeus, en opgewassen te zijn tegen guurte en vrees van spoken. Welnu, ik ben opgewassen. En ik bewijs het.

Gisterenochtend dan, of, zo gij 't verkiest: gisterennacht, ben ik opgestaan, toen nog niet de minste haan er maar een ogenblik aan dacht, te mijnen behoefte half vier te kraaien. Het bevestigt nogmaals mijn mening, dat die haanse vroegtijdigheid niet dan een mythe is: wie heeft ooit een haan om half vier horen kraaien?

Ik ga naar de vruugmêt en ben blijkbaar de enige van heel mijn gebuurte, die zich voor het ogenblik aan deze sport overlevert. Zelfs de katten, die anders zo goed doen in een nachtelijk landschap, ontbreken; geen enkele nachtuil, die ze anders voordelig vervangen kon, doet zich aan mijn oren voor. Zal ik er aan toevoegen, dat die eenzaamheid mij beklemde? Neen; want primo, het zou een grove leugen zijn; en secundo, zij zou, die eenzaamheid, van te korte duur wezen om tragisch te worden; hetgeen u waarlijk niet spijten moet, daar ik immers op heel wat anders uit was dan op avonturen. Ik ging, namelijk, naar de vruugmêt. Goddank, er verliep geen kwartier, of ik kreeg een reisgenoot voor dezelfde bestemming.

Om naar de vruugmêt te gaan, moet ik langs de grote baan, die van Wemmel en Grimbergen naar Brussel leidt. Nu zijn Wemmel en Grimbergen dorpen, die, onder andere merkwaardigheden, deze opleveren, dat zij Brussel van groenten plegen te voorzien. Toen ik dus op bedoelde grote baan beland was en liep door een stilte zo groot, dat ik zelf, om ze niet te storen, op mijn tenen was gaan lopen, vernam ik ineens achter mij aan het al nadere gestommel van een wagen, waarvan het horten en stoten te duidelijker werd gemaakt, eerst door de reeds beschreven zwijgzaamheid van de nacht, en verder door de strakke kristalhelderheid van de vrieslucht. Ik deed, wat u ongetwijfeld in mijn plaats zou hebben gedaan: niettegenstaande de gitten duisternis, waarin de schaarse lantaarns als een spotbeeld waren van het goddelijk licht, keek ik om. En zag, ja, tegen alle verwachting in, onder de inkhemel waar de sterren één voor één aan het verdwijnen waren, zag ik, dof zwart op blinkend

zwart, het hotsebotsend gevaarte mij tegemoet rijden. Eén rood vurig, twinkelend puntje: de pijp van de voerman; bovenaan iets als een schemerende wolk: de lading van de wagen. Ik bleef staan: de geleider moest mij hebben gezien, want een luide vloek tegen zijn paard moest vermoedelijk dienen om zichzelf een voordelige houding te verzekeren tegenover die onverwachte vreemdeling, die op hem stond te kijken, en wiens bedoelingen niet zo heel goed waren uit te maken. Want wij leven, nietwaar, in onzekere tijden ... Toch naderde aldoor het getrek. Ik kon thans heel goed de zware, donkere ruïn onderscheiden, die de hoge boerenkar, beladen met een berg van witte kolen, aan zijn scheve nek en het spannen van de dubbel gespierde schoft voortzeulde.

De voerman zelf bleek een nog betrekkelijk jonge man te zijn, maar al even nors als hij er, met zijn ruige stoppelbaard en de dikke wenkbrauwen die zijn kleine, scherpe en achterdochtige ogen overwelfden, lichamelijk onbehouden uitzag. - Toen hij vlak bij mij was, scheen hij even te aarzelen. Ik riep hem "goede dag!" toe, veel luider dan ik zelf dacht. Hij nam mij lang op; scheen toen over mijn bedoelingen gerustgesteld en zeker van mijn nationaliteit (waar het wel op aangekomen zal hebben), en gaf mij toen, grollend binnen zijn dikke bouffante, mijn groet terug.

En toen ...

En toen gebeurden er nog zooveel andere dingen, dat ze u vandaag te vertellen ons werkelijk al te ver zou brengen.

Tot morgen dus ...